

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

מדיה בימי קורונה: ניוז ופייק ניוז

תקשורת לכיתות ז'-ט'

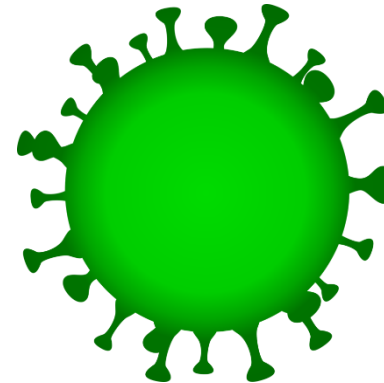
שם המורה: קרן קטקו איילי

מה נלמד היום

ניוז

מדדיה

פייק ניוז

מדיה

מי? ← אומר מה? ← באיזה ערוץ? ← למי? ← באיזו השפעה?
מוען ← מסר ← אמצעי ← נמען ← אפקט

מדיה

- משנה את המשמעות של מרחק גאוגרפי
- מאפשרת עליה דרמטית בנפח התקשורת
- מספקת תקשורת מהירה יותר
- מייצרת אפשרות לתקשורת אינטראקטיבית
- מאפשרת לצורות תקשורת שהיו מופרדות בעבר לחפוף ולהתמזג

(וו. ראסל ניומן)

"ההופעה של טכנולוגיות דיגיטליות חדשות מסמלת שינוי פוטנציאלי רדיקלי באשר למי ששולט באינפורמציה, בחוויה ובמשאבים".

(אנדרו ל. שאפירו)

... אז מה זה ניוז?

- מילה באנגלית שהתרגום שלה לעברית הוא **חדשות**
- כל מה שאנחנו שומעים במדיה – בכלי התקשורת השונים – בטלוויזיה, ברדיו, באתרי האינטרנט.

ומה זה פייק ניוז?

FAKE NEWS

Image by Pete Linforth from Pixabay

- פייק ניוז, ובעברית - **חדשות כְּזָב**, הן ידיעות המופצות באמצעי התקשורת, ברשתות החברתיות ובאתרי אינטרנט, שנראות כמו חדשות ממשיות אך למעשה הן מומצאות וכוללות מידע כוזב ומטעה (דיס-אינפורמציה).
- ידיעות אלה משמשות לעיתים לצורכי תעמולה ואף להפחדת הציבור.

"ברוז עיתונאי"

- כינוי בקרב אנשי תקשורת לידיעה עיתונאית המפורסמת ללא בסיס עובדתי.

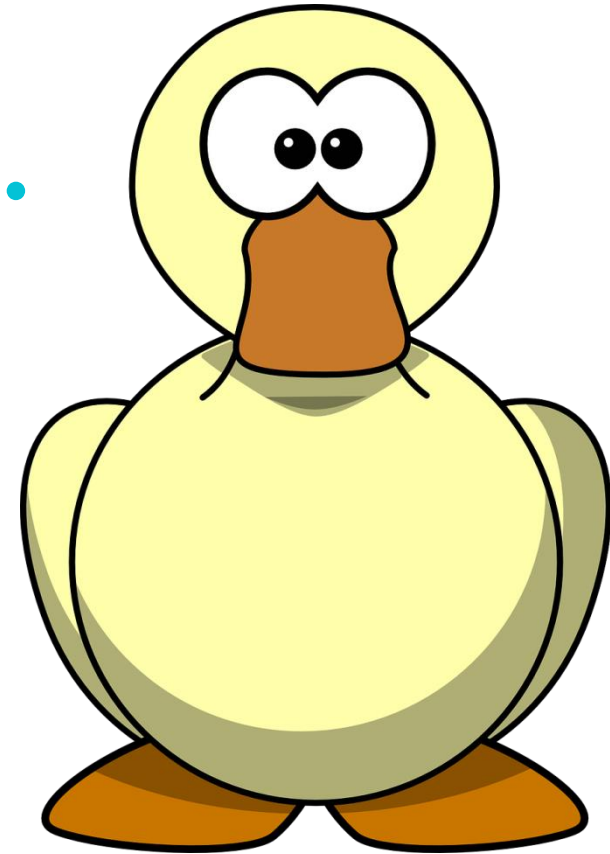

Image by [Cker-Free-Vector-Images](#) from [Pixabay](#)

חדשות פלילים ומשפט

בהלת הקורונה: תושב ראשל"צ עוכב לחקירה בחשד שהפיץ "פייק ניוז"

המשטרה, באמצעות יחידת הסייבר בלהב 433, עיכבה תושב ראשון לציון בחשד ששלח בימים האחרונים הודעות "פייק ניוז" שעניינן חובת אזרחים להימצא בבידוד

אלון חכמון 11:35 26/03/2020 2 דק' קריאה

שתפו:

מעריב
online

תגיות: קורונה / נגיף הקורונה

זהירות – פייק ניוז!

זהירות – פייק ניוז!

צילום מסך

צילום מסך

מיידע מסווג, החל מיום שני הקרוב 16/3 שעה 7.00 בבוקר מדינת ישראל תכנס לסגר מוחלט, אין רכבות אין אוטובוס אסורה היציאה מהבית. כוחות משטרה מגב וצבא יפטרלו ברחובות ויאכפו ביד חזקה את הסגר המוחלט, הסגר ימשך 14 יום שלמים. נא להעריך בהתאם.

צילום מסך

צילום מסך

מתוך הכתבה "סגר מוחלט מיום שני": זהירות, פייק ניוז!

מאת טל שחף (15.3.2020) <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/SyBvJiiH8>

Image by [Vektor_Kunst](#) from [Pixabay](#)

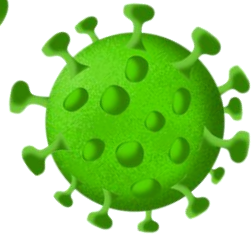
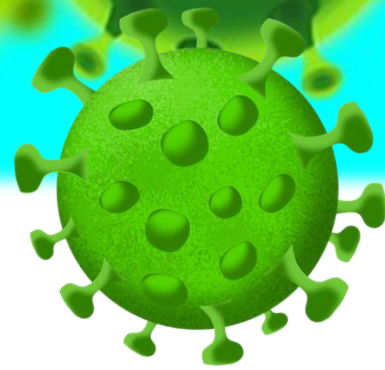
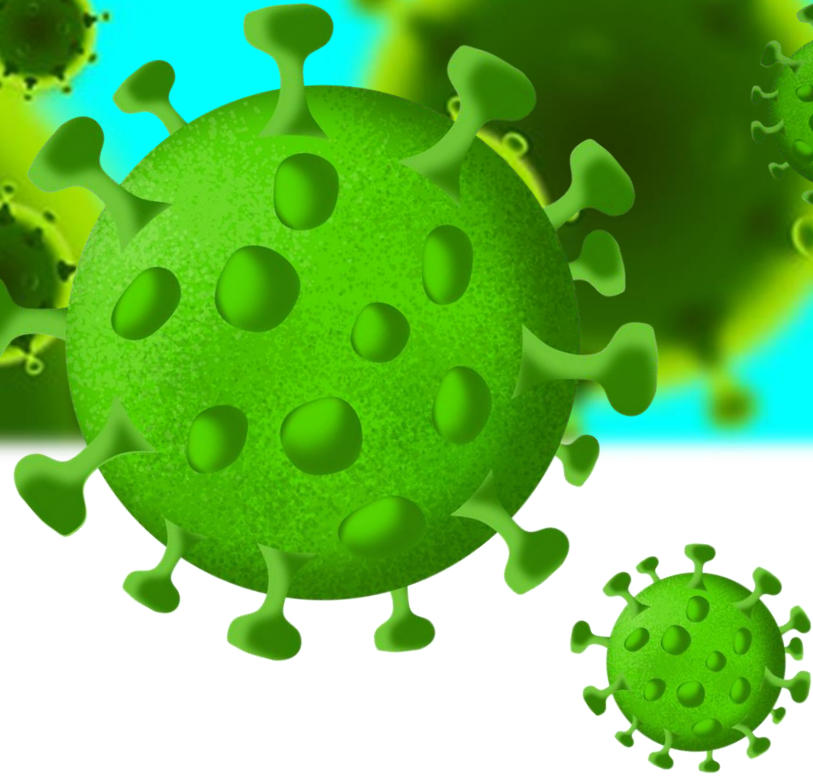
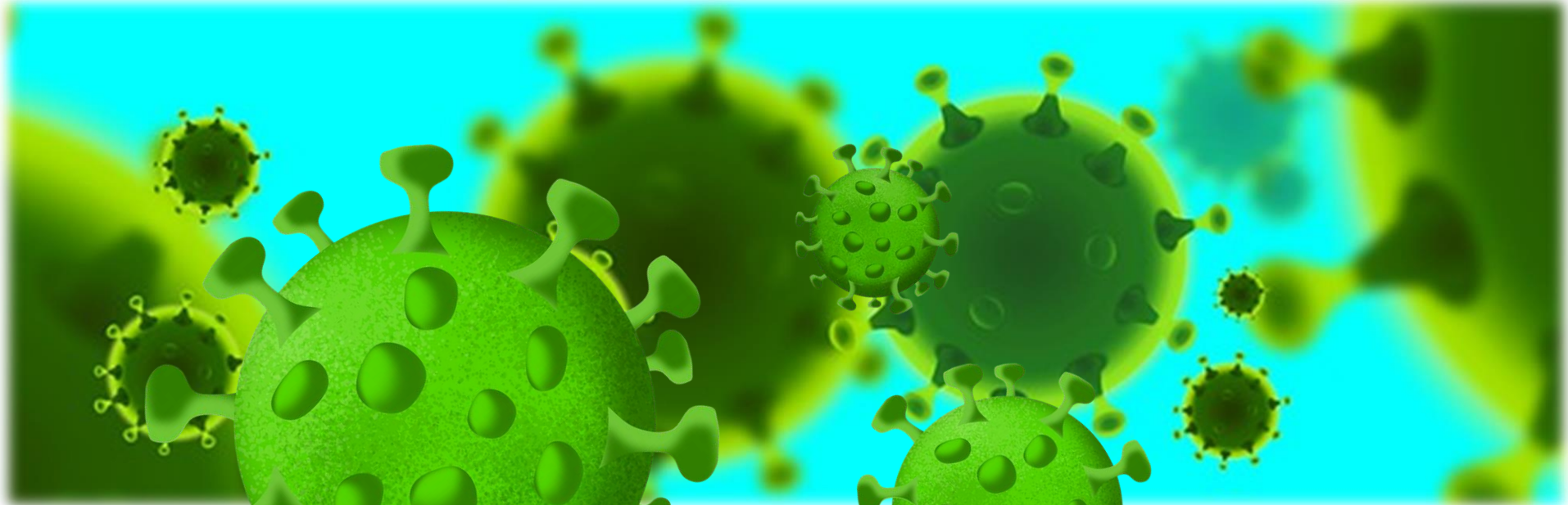

Image by [aalmeidah](#) from [Pixabay](#)

עושים סדר...

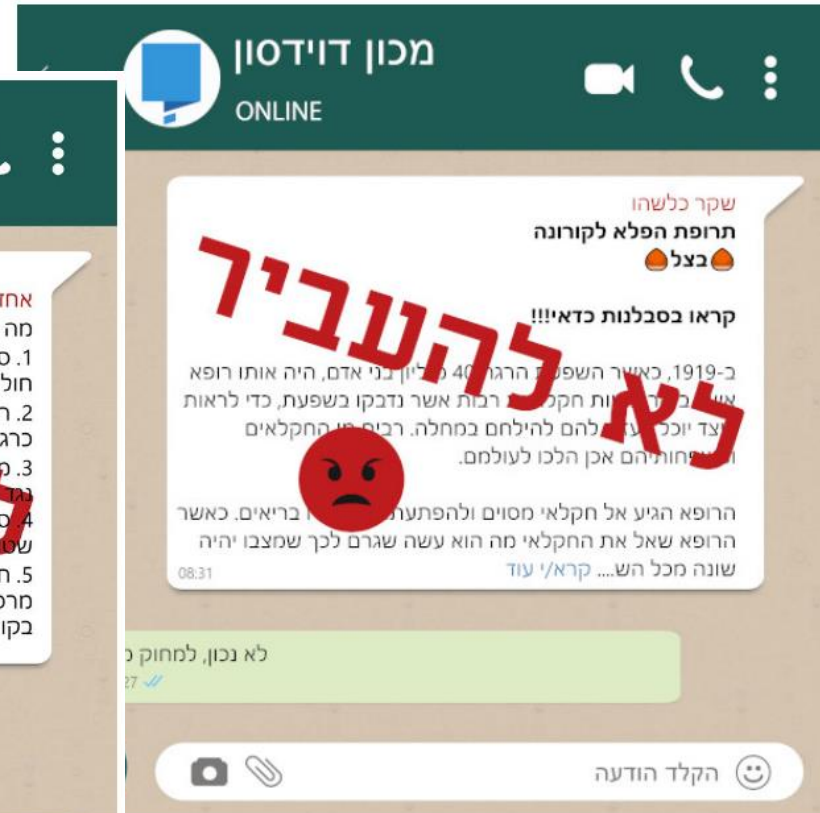
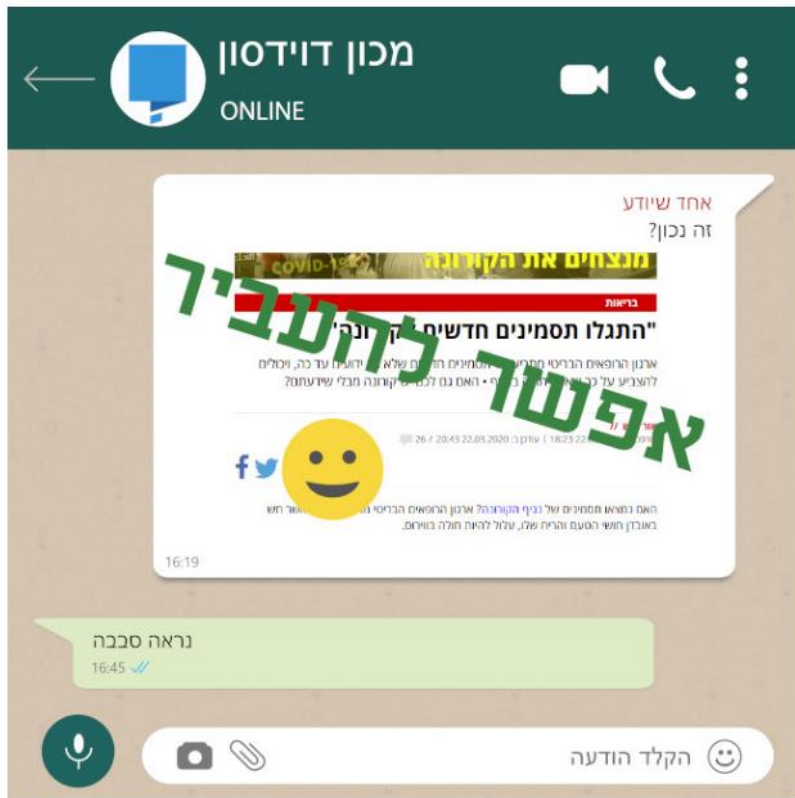
- אלוטו ופירצות מיקרו-סאונד, הצעות ל'התנם' המוגזל

אמת!

תמונות לוויין הציגו ירידה דרמטית בזיהום האוויר,
שנגרמה - לפחות בחלקה - מהאטה כלכלית שנגרמה בשל
התפשטות הנגיף

מבוסס על כתבת מערכת "כאן חדשות": חשש או חזל"ש: בתוך ים הפייק ניוז סביב קורונה
<https://www.kan.org.il/item/?itemid=67675> (8.3.2020)

עושים סדר...

מתוך דף האינטרנט "נגיף הקורונה: לעשות סדר בשמועות" באתר של מכון דוידסון
<https://davidson.weizmann.ac.il/online/reasonabledoubt/> בשמועות-סדר-בשמועות

**FAKE
NEWS**

פייק ניוז – איך יודעים?

אם זה נראה כמו פייק ניוז –
זה ככל הנראה פייק ניוז!

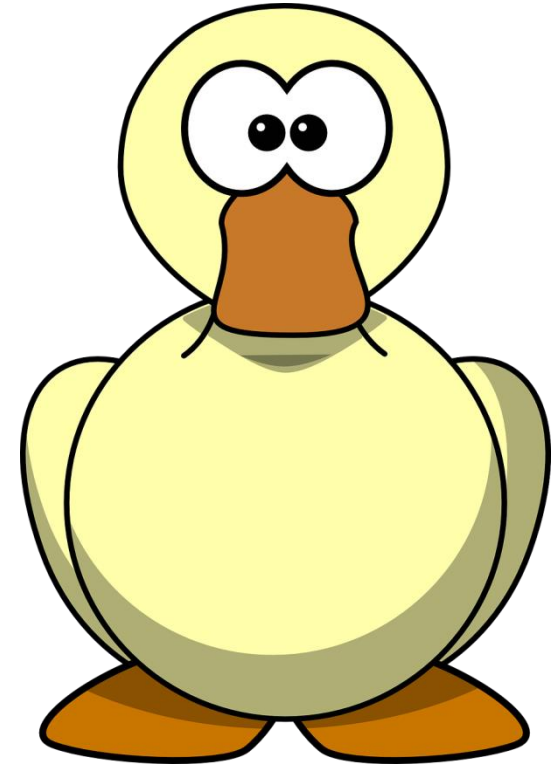

Image by Ciker-Free-Vector-Images from Pixabay

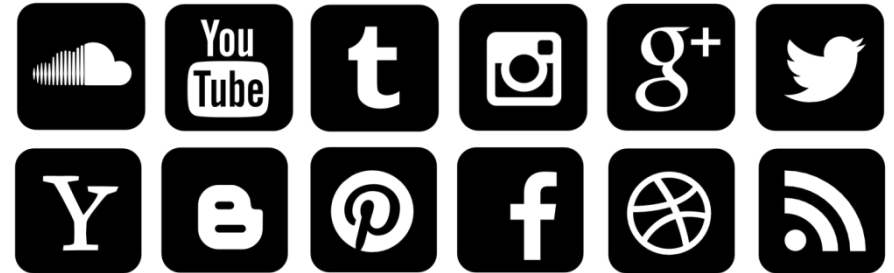
על פי הכתבה "סגר מוחלט מיום שני": זהירות, פייק ניוז!
מאת טל שחף (15.3.2020) <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/SyBvJiiH8>

**FAKE
NEWS**

פייק ניוז – אז איך יודעים?

ממי קיבלתי את ההודעה,
ואיך היא הגיעה אליי?

Image by Mitter_X94 from Pixabay

על פי הכתבה "סגר מוחלט מיום שני": זהירות, פייק ניוז!
מאת טל שחף (15.3.2020) <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/SyBvJiiH8>

**FAKE
NEWS**

פייק ניוז – אז איך יודעים?

סוף העולם הגיע?

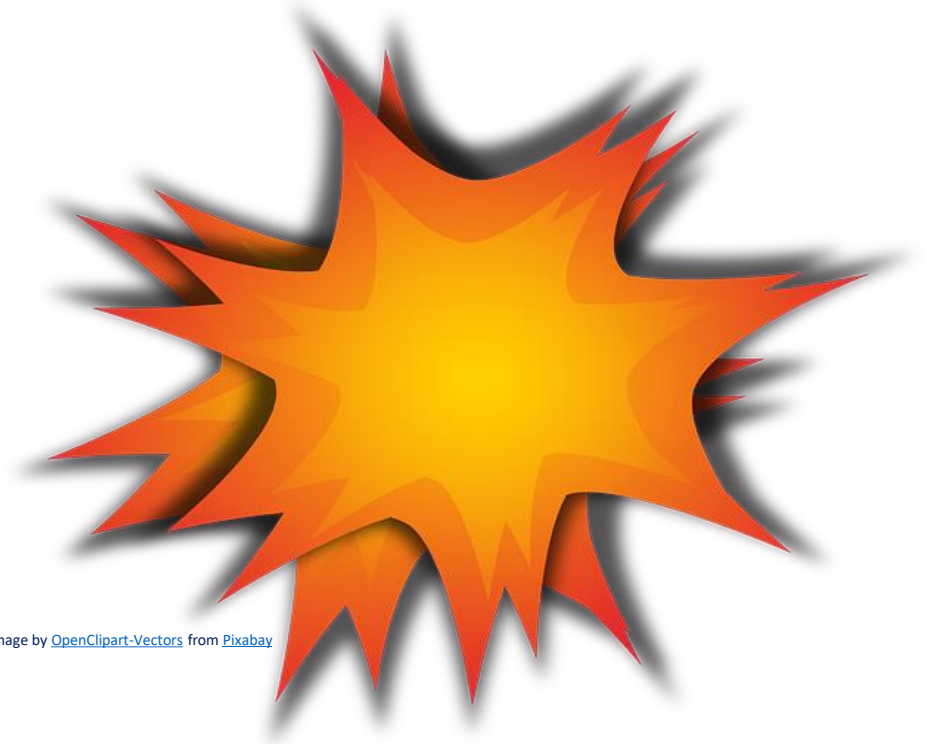

Image by OpenClipart-Vectors from Pixabay

על פי הכתבה "סגר מוחלט מיום שני": זהירות, פייק ניוז!
מאת טל שחף (15.3.2020) <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/SyBvJiiH8>

**FAKE
NEWS**

פייק ניוז – אז איך יודעים?

אל תעביר את זה הלאה

Image by Ciker-Free-Vector-Images from Pixabay

על פי הכתבה "סגר מוחלט מיום שני": זהירות, פייק ניוז!
מאת טל שחף (15.3.2020) <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/SyBvJiiH8>

**FAKE
NEWS**

פייק ניוז – אז איך יודעים?

"בלש גשש בפעולה..."

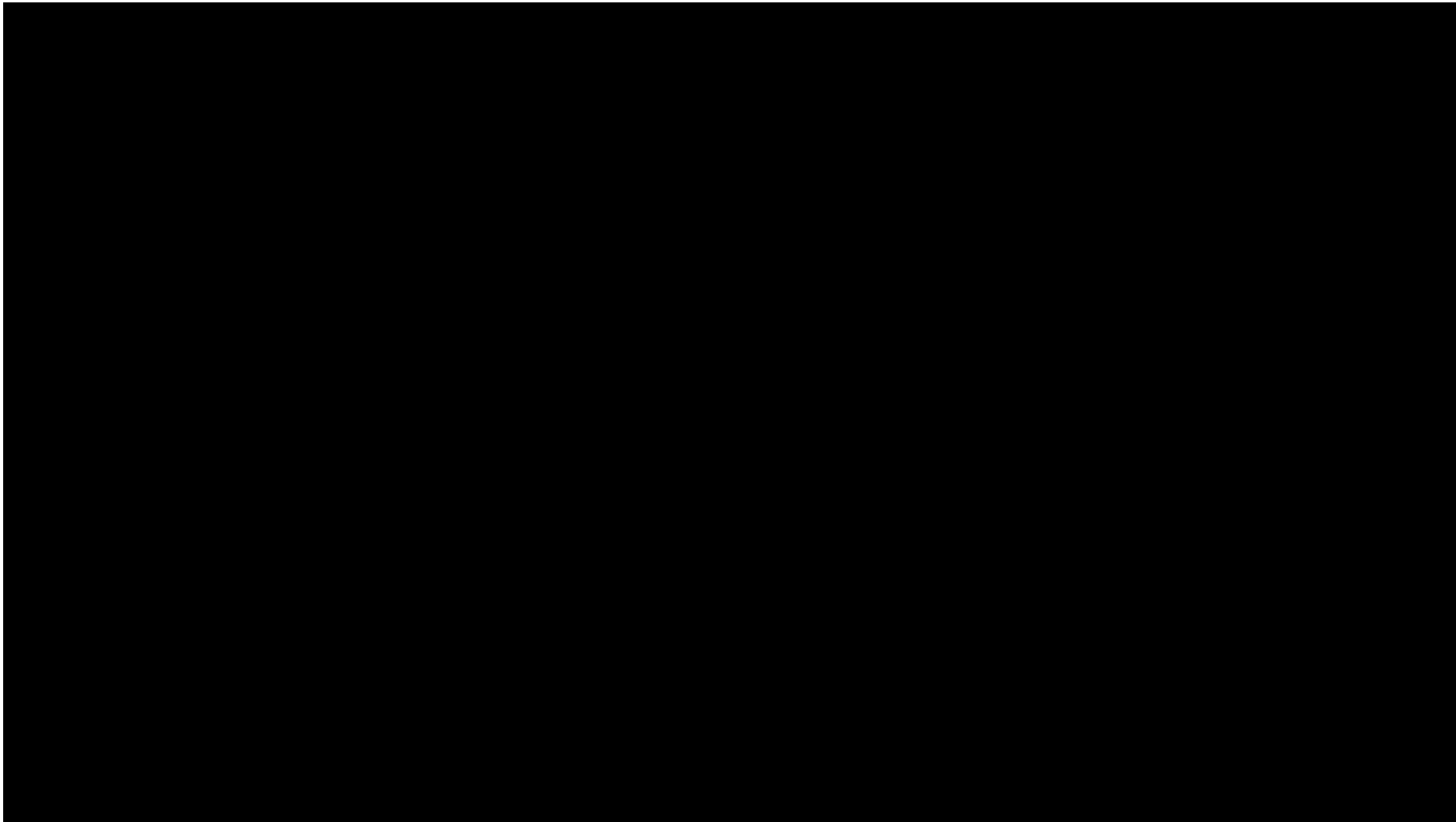

על פי הכתבה "סגר מוחלט מיום שני": זהירות, פייק ניוז!

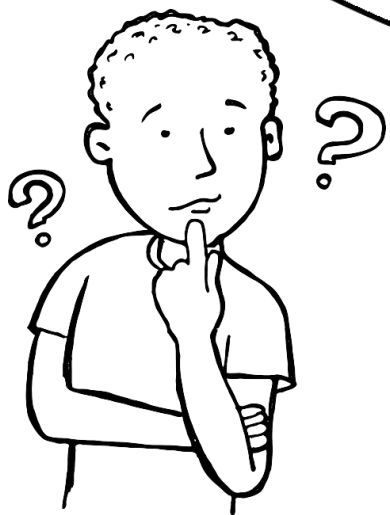
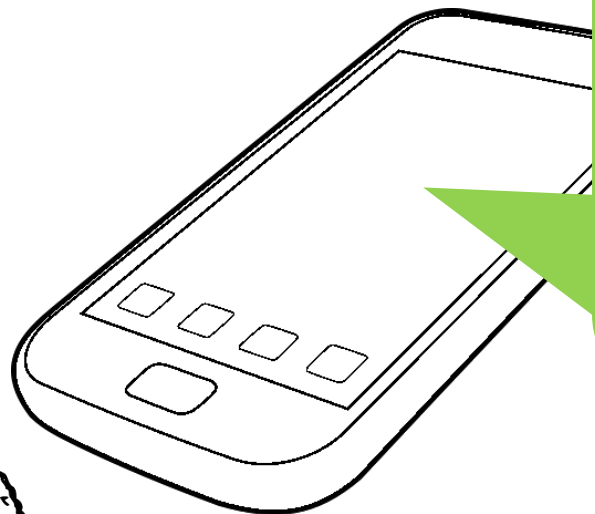
מאת טל שחף (15.3.2020) <https://www.ynet.co.il/digital/technews/article/SyBvJiiH8>

"מתי בפעם האחרונה דודה שלכם היתה בישיבת קבינט?"

כאן חדשות - תאגיד השידור הישראלי

בגלל הקורונה, שב"כ עוקב אחרי הטלפונים של כל
האנשים בישראל והם רואים את כל ההודעות
שאנחנו כותבים בטלפון שלנו. תעבירו!

ניוז או פייק ניוז?

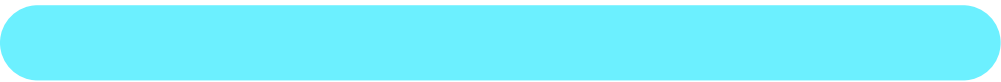
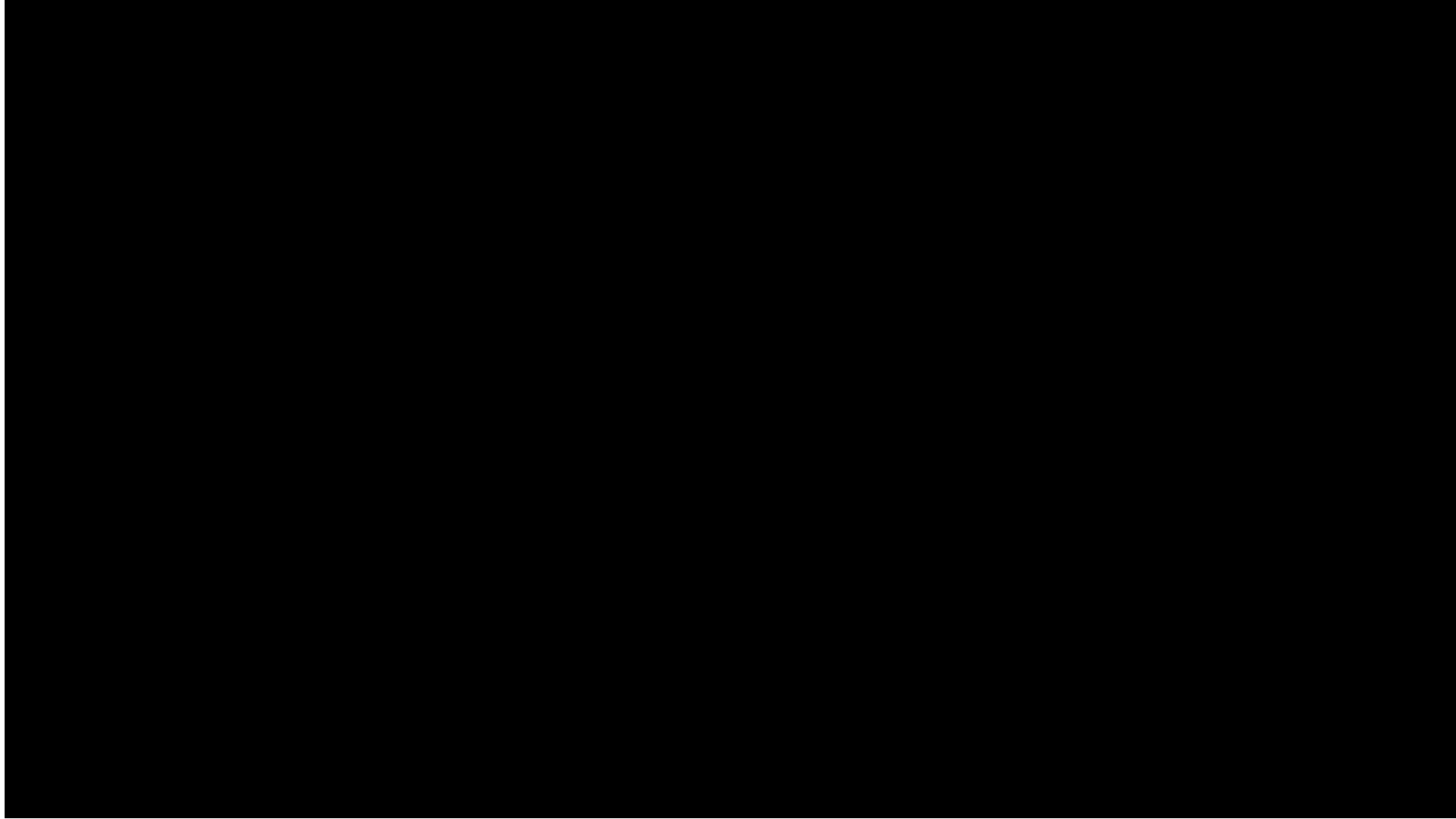

מהן הסיבות להפצת פייק ניוז?

- ל"צחוקים", פרסום... חוסר רצינות, "צ'עמום".
- לשם הטיית דעות.
- ליצירת פאניקה / הפחדה / בהלה שיכולה לשרת אינטרסים.
- לצרכים פוליטיים.
- לצרכים כלכליים.

שיר ה-Fake News (מטעם ועדת הבחירות המרכזית לכנסת, מרץ 2019)

מאבק בהפצת פייק ניוז לשם אינטרסים

אאוטבריין לוועדת הבחירות המרכזית: הנחו את גוגל ופייסבוק למנוע הסתה ופרסום פייק ניוז

לכלכליסט נודע כי מייסד חברת המלצות התוכן הדיגיטלי פנה לשופט מלצר:
"אמון הציבור במידע המופיע ברשת חשוב יותר מרווחים כלכליים"

כלכליסט

צבי זרחיה 14.08.19 08:13

כלל נוסף שעליו תקפיד הוא יושרה ושיח מבוסס עובדות, ללא פרסומים הכוללים תכנים שיקריים נגד גורמים פוליטיים מתחרים או אוכלוסיות בחברה הישראלית. כמו כן ישמרו על שקיפות וגילוי נאות באשר לגופים העומדים מאחורי הפרסומים השונים ושימוש בשפה נאותה.

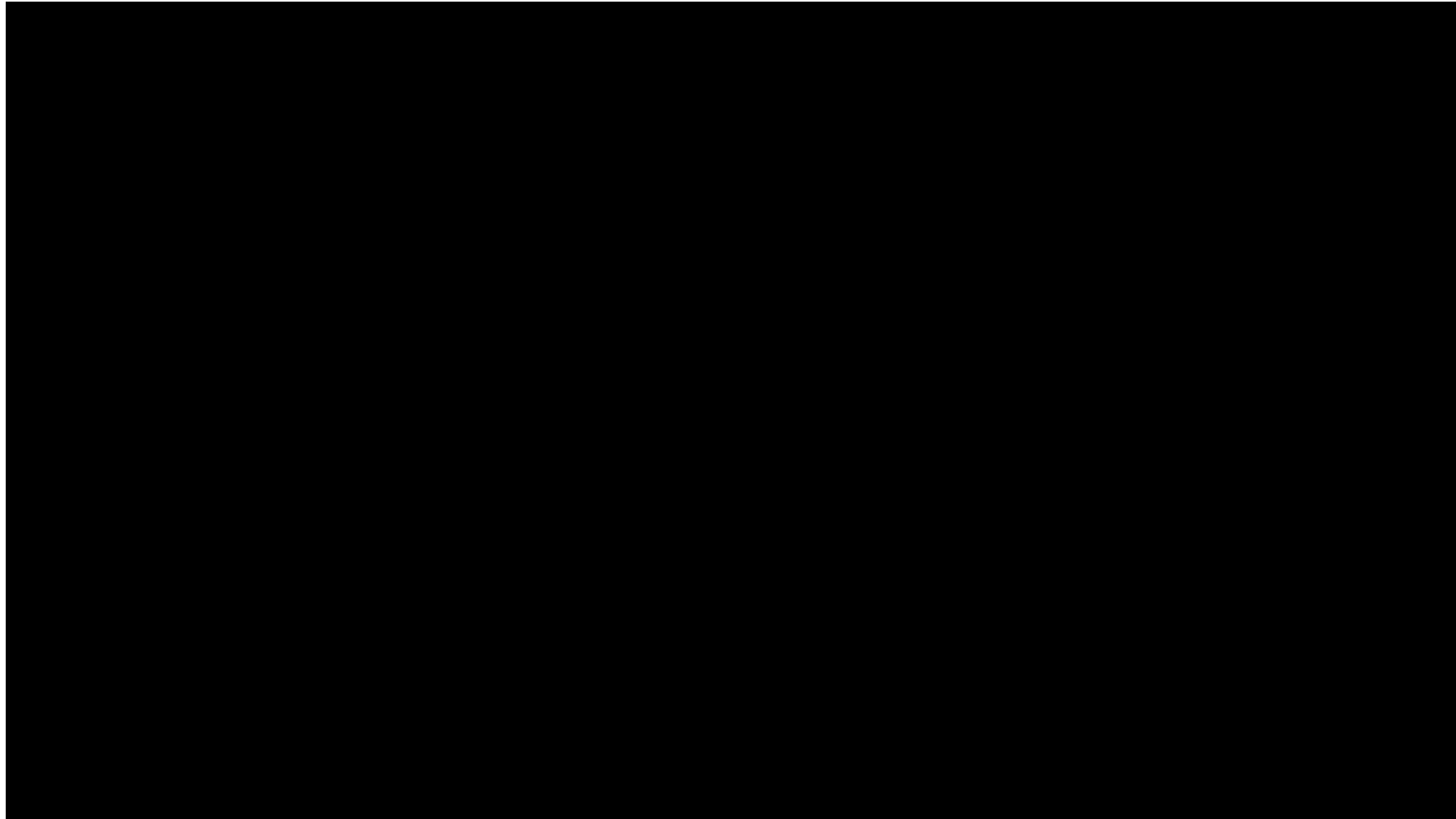
גלאי הדגיש כי "האמון של הציבור במידע שמופיע במדיה וברשת, חשוב לאין ערוך מרווחים כלכליים של חברות בשוק, ועל כן חשוב שכל החברות הנוגעות בדבר יאמצו עקרונות מסוג זה".

דוגמה לסרט בנושא פייק ניוז אינטרסנטיים

הסרט מתרחש בימים האחרונים לפני הבחירות לנשיא ארצות הברית. הנשיא המכהן נמצא בשפל של פופולריות ציבורית עקב פרשת מין, וכל הסקרים מנבאים לו הפסד צורב. במטרה להסיט את תשומת לב הציבור למשהו אחר ("ספין"), פונים יועצי הנשיא אל מפיק הוליוודי בכיר, על מנת שיפיק מלחמה פיקטיבית באלבניה, עם טרוריסטים שמאיימים לתקוף את ארצות הברית. במציאות בדיונית זו, הנשיא ינהג לכאורה על הצד הטוב ביותר וכך יזכה לעדנה מחודשת. כל זאת, מבלי שהציבור ידע שמתעתעים בו.

דוגמה לסרט בנושא פייק ניוז אינטרסנטיים

WAG THE DOG - Trailer - (1997)

איך מופצות ידיעות פייק ניוז?

- **בוטים** – משתמשים לא אנושיים
- **טרולים/אווטארים** – מפיצים תכנים מפלגים כדי לעורר תגובות שליליות (לרוב מאחורי פרטים פיקטיביים)
- **מגיבים בתשלום** – מטרתם לקדם שיח מצד ספציפי של המפה הפוליטית (מישהו משלם להם על כך)
- ?.....

Image by [Wolfgang Eckert](#) from Pixabay

איך מופצות ידיעות פייק ניוז?

Image by S. Hermann & F. Richter from Pixabay

- זיוף צילומי מסך
- זיוף כותרות ושערי עיתונים
- סרטונים שעברו עריכה מניפולטיבית
- ציטוטים שקריים
- זיוף ידיעות בשפות זרות
- מסרים שמופצים על ידי פוליטיקאים ומובילי דעת קהל

... אז מה כדאי לעשות?

- מידע שקרי עלול להיות מלחיץ ומפחיד.
- לפני שאנחנו נבהלים/ות, ולפני שאנחנו מעבירים/ות את המידע הלאה, כדאי לבחון האם המידע שהגיע אלינו הגיוני ונכון, או שמדובר בפייק ניוז:

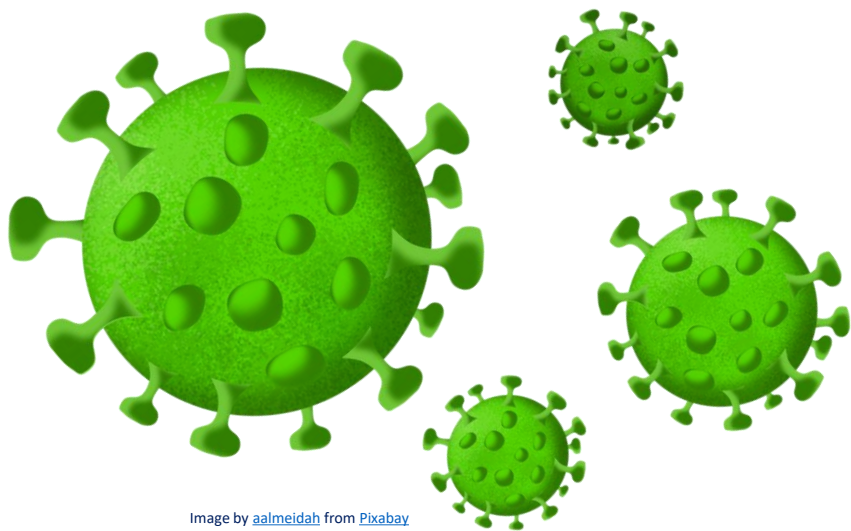

Image by [aalmeidah](#) from [Pixabay](#)

- איפה שמעתי על כך?
- ממי קיבלתי את הידיעה?
- האם זה נשמע הגיוני?
- מה ההורים שלי אומרים?
- מה כתוב על כך באתרים רשמיים?
- הצלבת מידע !

מה עוד כדאי לעשות?

לחפש באתרים שמסייעים בבדיקת עובדות. למשל:

Image by Gerd Altmann from Pixabay

- מכון דוידסון

- "לא רלוונטי"

- אתרים של גורמים מוסמכים/ממשלתיים

... ועוד

לסיכום

אז מה היה לנו?

- למדנו מושגים – מדיה, ניזוז, פייק ניזוז / ברווז עיתונאי.
- ראינו דוגמאות עכשוויות, מתקופה שבה יש מגפה עולמית.
- זיהינו עקרונות הקשורים במדיה שחשוב להכיר.
- הגדרנו דרכים להתמודדות עם חדשות, מידע ופייק ניזוז (שכמו הוירוס - לא מעבירים הלאה...)

מדינת ישראל
משרד החינוך

נוהל שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות

השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת באמצעות פנייה לדוא"ל

rights@education.gov.il